

ARGE'ci^(*)

Ali Akurgal

ARGE nedir, nasıl yapılır, yapan nasıl bir insandır?

Eğer, bulunduğumuz teknolojik noktadan ileri gideceksek, eğer gönencimiz artacak ve şu takılıp kaldığımız 10.000\$ kişi başı GSYİH rakamını aşacaksa, bu yerli teknolojilerimiz sayesinde olacak. Bunu da ARGE'cilerimiz yaratacak. Bu nedenle, dilimize bir kısaltmanın yazılışı olan Ar-Ge'yi artık sözcük olarak almanın zamanı geldi: "**ARGE**" kısaltmasını diğer sözcüklerle eş şekilde yazıyorum. Yazım hatası sanılmasın.

ARGE, belli bir işi yapmak için yeni teknikler keşfetme çabası. İki aşamalı, bunların (araştırma ve geliştirme) ilk iki harfinden oluşan bir kısaltma. **Ülkemizde hâlâ yaygın olarak bu işin "ge" kısmı ağırlıklı** çalışılsa da, "ar" kısmı olmayan ARGE'de elde edilecek katma değer görece küçük oluyor. **Geliştirmeye başlamadan önce araştırmak gerek**. Ki, şansa kalmış şekilde değil, bilinçli ve bilimsel olarak, en yararlı olan çözümü geliştiresiniz. Edison'un elektrik ampulünü keşfetme çalışmalarında, hiç de bilimsel olmayan, eline ne geçirdiyse akkor ışımaya elemanı olarak kullanmaya kalkması "ar" kısmı güdük bir geliştirme hikâyesi. Yardımcısının sakalından kopardığı bir teli bile denediği yazılır. Günümüzde aynı icadı yapmaya kalkacak biri, araştırır, bu iş için en uygun malzemenin ne olduğunu bulur. İki üç denemede en verimli sonuca ulaşır.

ARGE'nin iki aşamasında da en önemli girdi "**gözlem**"dir. Bence, "**bilgi**"den daha önemlidir. Anadolu'da bir deyiş vardır: "**kurban olayım baktığını gören göze**" diye. İşte iyi bir **ARGE'ci**, **baktığını "gören" gözlere daha doğrusu beyne sâhiptir**. Bu doğuştan mı böyledir, sonradan mı öğrenilir; sanırım her ikisi de gerekli. Sıradan insanların baktığında hiçbir özellik görmediği olaylarda, ARGE'ci bir dizi neden-sonuç ilişkisi görür ve bunları bilgi dağarcığına ekler. Bir anımı paylaşayım:

Yirmi yıl kadar önce Paris'teyiz. Metro bekliyoruz. Eşim ve oğluma dedim ki, "bizim metronun gelmesine vakit var, ben peronun ucuna kadar gidip geleceğim". Eşim, 15 senedir bir ARGE'ciyle evli olmanın getirdiği alışmışlıkla bir şey demedi. Dönüşümde "ne baktın" diye sordu. Dedim ki: "bu istasyona iki tür metro geliyor, biri demir tekerlekli, ray üzerinde yürüyen, diğeri lastik tekerlekli ve beton yol üzerinde yürüyen". Sözümlü kesti, "ne biliyorsun?" dedi. Rayları gösterdim, "bakınca görünüyor, o üzeri parlamış beton şerit, lastik tekerlek izleri taşıyor". Sonra ekledim: "İstanbul'daki tüneli yenilemişlerdi ya? Fransızlar, en düşük teklifi vermişlerdi, bizinkiler de bunu ilk tüneli o firmanın yapmasına, vefa borcuna bağlamışlardı. Aslında Fransızlar, bizim tünelde bu lastik tekerlek, beton yol çözümünü denemişlerdi. Hatırlarsan, üç-beş ay sonra beton yol dökülmüştü, tünel birkaç ay bakıma alınmıştı. İkinci seferde yola fibro-beton kaplamışlardı, o sefer olmuştu. Aslında bizi deneme alanı olarak kullanmışlardı". Eşim 15 seneye rağmen, hayretle "bunları nereden biliyorsun?" diye sordu. "Gazetelerden okuyorum" dedim. Belli ki o da aynı gazetelere "**bakmakla birlikte bunları görmemişti**". Sonraki soru. "Peronun ucunda **neye baktın?**" oldu. Peronun ucunda, bu iki sistemin kesiştiği bir kısım olmalıydı, ona bakmaya gitmiştim, beklediğim gibi, demir raya kesinti veremeyecekleri için beton yola kesinti vermişlerdi ve seviye farkı da

---

^(*) **herkese bilim teknoloji** dergisinin 15 Temmuz 2016 tarihli 16. sayısında yayımlanmıştır.

uygulamamışlardı. Son soru, en vurucu soru oldu: **“Bileceksin de ne olacak?”** Yanıtı basitti: **“ben bileyim de bakarsın bir gün bir yerde lâzım olur”**.

ARGE’cinin yaşamı zordur. **Herkesin “baktığını”, o “görmek” zorundadır.** Bir çözüm üzerinde çalıştığında, **birikimini taramak ve yararlı olanı bulup kullanmak** durumundadır. Bunun da **“mesai saati”** olmaz. Günün her saati ARGE’ci için mesai saatidir. Gönencimizi artırmak için, bize çok sayıda, yaşamı böyle zor olan insanlardan gerekli.